

RIGSPOLITIET

Den 30. juni 2014

J.nr. 2014-005-104/BAE

Rigspolitiets udtalelse om politiets behandling af sager om brandstiftelse

1. Indledning

Justitsministeriet har anmodet Rigspolitiet og Rigsadvokaten om en udtalelse om den nærmere behandling af sager om brandstiftelse i politi og anklagemyndighed.

Baggrunden for anmodningen er den kritik, der har været i medierne, herunder i DR's TV-udsendelse "Brændte beviser", vedrørende politiets efterforskningsmetoder og uddannelsesmæssige kompetencer til at efterforske særligt den tekniske del af brandsagerne. Der henvises til Justitsministeriets foreløbige besvarelser af 25. april og 11. juni 2014 på spørgsmål nr. 597 og 701 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

Rigspolitiet har på baggrund af ministeriets anmodning analyseret en række forskellige spørgsmål omkring efterforskning af brandsager med henblik på at vurdere, om politiet har metode- og/eller kompetencemæssige problemer på dette område. Rigsadvokaten har udarbejdet en selvstændig udtalelse vedrørende anklagemyndighedens behandling af brandsager.

Rigspolitiet har iværksat en omfattende gennemgang af afsluttede brandsager og de afgivne brandtekniske erklæringer (bilag 1) og har endvidere anmodet Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut (DBI), som i Danmark er det eneste institut, der har konsolideret viden om brandundersøgelser og leverer akkrediterede ydelser på



området, om en udtalelse vedrørende de brandtekniske kritikpunkter, som er rejst i medierne (bilag 2).

Side 2

Med henblik på at foretage en mere grundlæggende vurdering af, om dansk politis metoder inden for brandefterforskning er på det niveau, man kan forvente af en moderne, europæisk politiorganisation, har Rigspolitiet endvidere anmodet University of Strathclyde i Glasgow, som er et af de ledende europæiske universiteter inden for kriminalteknik, om en vurdering af den metode, som dansk politi benytter sig af, og som er beskrevet i Nordisk Brandmanual. Universitetet forventer, at vurderingen vil foreligge inden årets udgang, hvorefter den vil blive eftersendt til Justitsministeriet.

Udtalelsen baserer sig således dels på Rigspolitiets egen gennemgang af området, dels på udtalelsen fra DBI.

Udtalelsen er opbygget således, at der nedenfor i afsnit II redegøres overordnet for organiseringen af brandefterforskningerne. I afsnit III findes et kort resume af Rigspolitiets konklusioner. De konkrete brandtekniske kritikpunkter, som er rejst i medierne, behandles nedenfor i afsnit IV, og i afsnit V redegøres der på baggrund af den i øvrigt fremkomne kritik mere generelt for brandårsagsefterforskernes kompetencer og arbejdsmetoder i brandsager mv. Endelig redegøres der i afsnit VI for en række initiativer, som Rigspolitiet har iværksat for fremadrettet at styrke brandårsagsefterforskningen.

II. Generelt om politiets kriminaltekniske efterforskning i brandsager

Det kan indledningsvis oplyses, at Rigspolitiet generelt har det overordnede ansvar for og tilsyn med opgavevaretagelsen på det kriminaltekniske område. Rigspolitiet, Nationalt Kriminalteknisk Center (NKC), varetager i den forbindelse en række kriminaltekniske opgaver, der kræver særlig ekspertise, rutine og udstyr, mens den øvrige del af de kriminaltekniske opgaver er overladt til politikredsene.



Efterforskning af brandsager er en kompliceret kriminalteknisk disciplin, hvor små og teknisk svært tilgængelige beviser skal afdækkes under ofte vanskelige forhold. I Rigspolitiets kundgørelse om kriminalteknik fra april 2013 er der derfor fastsat bestemmelse om, at politikredsene bl.a. skal anmode NKC om at forestå gerningsstedsundersøgelserne i sager, hvor der er mistanke om brandstiftelse efter straffelovens § 180, mere kvalificerede tilfælde af brandstiftelse efter straffelovens § 181 og øvrige sager med indebrændte personer. I de tidligere retningslinjer fra november 2007 var der også fastsat bestemmelser om opgavefordelingen mellem Rigspolitiet og politikredsene i sager om brandstiftelse. Ifølge disse retningslinjer skulle Rigspolitiet tilkaldes, når det var nødvendigt med bistand til sporsikring eller fastlæggelse af brandårsag. Endvidere skulle Rigspolitiet straks underrettes i sager med indebrændte personer.

Politikredsene varetager selv den øvrige del af straffesagens efterforskning, herunder den del af efterforskningen, der handler om at finde frem til gerningspersonen.

Der registreres årligt ca. 8.500 hændelser i politikredsene vedrørende ildebrand, som kan være alt fra små containerbrande til store gårdbrande. Brandefterforskerne fra NKC bistår årligt politikredsene med gerningsstedsundersøgelser af ca. 350 brandsteder, hvoraf ca. 75 procent skønnes at være påsatte brande (forsætligt eller uagtsomt).

II.1. Nordisk brandmanual

Politiets brandårsagsefterforskning baserer sig navnlig på Nordisk Brandmanual, der i 1999 blev indført som arbejdsgrundlag for de kriminaltekniske afdelinger i Danmark og anvendes som arbejdsmanual for praktisk brandårsagsefterforskning. Manualen er udarbejdet i samarbejde mellem de nordiske landes politimyndigheder med særlig ansvar for brandårsagsefterforskning. Endvidere har DBI bidraget til udarbejdelsen.



Formålet med Nordisk Brandmanual er at samle den nordiske ekspertise på området og gøre den fælles viden om bedste praksis tilgængelig i en manual. Det er tillige hensigten, at anvendelse af manualen skal bidrage til mere ensartede faglige undersøgelser af høj kvalitet.

Hovedmanualen, som er fælles for de nordiske lande, angiver arbejdsprocedurer for de forskellige faser af brandårsagsefterforskningen. Manualen er opbygget således, at alle faser i en brandårsagsefterforskning gennemgås. Der indledes med slukningsindsatsen, hvor der gives vejledning og råd i forbindelse med sporbevaring og afspærring mv. Dernæst er der eksempler på, hvilke taktiske oplysninger der er vigtige. Herefter følger en gennemgang af undersøgelsens forskellige faser med besigtigelse på stedet, den første indledende bestemmelse af arnestedsområdet, grov- og finrydning samt rekonstruktion. Manualen indeholder også en beskrivelse af arnestedet, herunder hvilke kriterier der lægges til grund for at bestemme arnestedet, hvilke tekniske spor, der kan forekomme, og hvorledes disse spor sikres og håndteres korrekt. Herunder behandles også brandmønstre og forekomsten af 'falske arnesteder'. Yderligere indeholder manualen afsnit om mulige brandårsager, sikring af materialer, undersøgelse af dødsbrande samt anvisninger på, hvorledes erklæringer bør udfærdiges, og hvornår det bør overvejes at indhente sagkyndig bistand.

Bilagene til manualen - som er udarbejdet nationalt i de nordiske lande - indeholder detaljerede anvisninger for brandårsagsefterforskeres tekniske og taktiske efterforskningsarbejde på et brandsted, herunder emner som selvantændelser, brændbare væsker, arnested/brandbilledtolkning, første mand på brandstedet, retsmedicinske undersøgelser mm.

Den nordiske brandmanual, herunder politiets metodiske tilgange, er baseret på den amerikanske manual NFPA 921 - Guide for Fire og Explosion Investigations. Derudover er Nordisk Brandmanual baseret på internationalt anerkendt litteratur



på området; "Kirk's Fire Investigation", "Practical Fire and Arson Investigation" og "Brandfysik, fra teori til praksis, Norges Brannskole".

Side 5

Den metodemæssige tilgang baserer sig i praksis på følgende systematik:

- **Indsamle data:** Indhente taktiske oplysninger og objektiv undersøgelse af brandstedet, grov- og finrydning
- **Analysere data:** Første bestemmelse af arnestedsområdet
- **Opbygge en hypotese:** Rekonstruktion og brandbilledtolkning
- **Teste hypotesen:** Brandårsagsefterforskeren har ikke en holdbar teori om arnestedets placering, medmindre teorien kan forsvares ved en grundig og seriøs bedømmelse. Dette gøres ved en kritisk og faglig gennemgang, hvor brandårsagsefterforskeren sammenligner sine teorier med alle kendte faktorer. Såfremt teorien ikke kan modstå en sådan gennemgang, må den forkastes. En ny teori må derefter dannes, eller arnestedet må betragtes som ikke påvist eller ikke sandsynligt.
- **Endelig konklusion:** En brandårsag kan sædvanligvis kun fastlægges, såfremt arnestedet eller arnestedsområdet er fastlagt. Kan et arnested ikke fastlægges, er det således relativt usikkert, hvad der er brandårsagen.

Ny viden bliver løbende indarbejdet i Nordisk Brandmanual og i den praktiske brandårsagsefterforskning. Denne viden indsamles bl.a. gennem det nordiske samarbejde forankret i "Nordisk Brandgruppe" med repræsentanter af brandeksperter fra de nordiske lande. DBI er tillige repræsenteret i Nordisk Brandgruppe på grund af deres viden om el-brande.

Ny viden indarbejdes også som følge af egne erfaringer ved løbende revision og efter validering af eksterne samarbejdspartnere, f.eks. Retsmedicinsk Institut. Det kan f.eks. dreje sig om sikring af vævsprøver fra lunger, aftørringer af luft- og spiserør fra indebrændte til bestemmelse af tilstedeværelsen af brændbare væsker og anvendelse af speciallys til fremkaldelse af spor efter brændbare væsker.



Der findes i princippet to metoder til at påvise brandårsager: Den direkte påvisning eller udelukkelsesmetoden. I de fleste tilfælde er det åbenbart, hvilken metode der skal anvendes. Ved anvendelse af den direkte påvisningsmetode er det ifølge manualen vigtigt at anføre i erklæringen, at andre mulige brandårsager har været overvejet og forkastet ("negativoplysning").

En direkte påvisning af en brandårsag skal ifølge manualen bygge på klare, uomtvistelige, tekniske spor og fund, der "taler sit eget sprog". Den mindre, koncentrerede brand i eksempelvis en tændt kaffemaskine er et eksempel på en brand, hvor arnestedet er kaffemaskinen, og brandårsagen er en påvist fejl i kaffemaskinen. Det er således ikke nok at fastslå, at branden har været omkring kaffemaskinen. I dette tilfælde er kun lokaliseret arnestedet. Årsagen skal også kunne dokumenteres, f.eks. ved en el-sagkyndig undersøgelse af selve kaffemaskinen.

Såfremt der ikke kan påvises en brandårsag, skal der ifølge manualen udelukkes mulige brandårsager i forbindelse med undersøgelsen. Når mulige brandårsager udelukkes, skal disse sammen med begrundelsen for udelukkelsen anføres i dokumentationen. Når undersøgelsen afsluttes med to mulige brandårsager, skal disse beskrives.

II.2. Ekstern bistand

Det fremgår af Nordisk Brandmanual, at der kan være behov for at benytte speciel sagkyndig bistand til politiets brandårsagsefterforskning. Det skal i den forbindelse bl.a. påses, at der benyttes et almennyttigt institut, der er uafhængigt af særinteresser. Det pågældende institut skal være godkendt som teknologisk serviceinstitut og skal have en struktur, der muliggør landsdækkende undersøgelser på et fagligt kompetent niveau.

I alle brandsager, hvor politiets brandårsagsundersøgere undersøger et brandsted, og gerningspersonen ikke er anholdt på fersk gerning eller på grundlag af friske spor, bliver der foretaget en undersøgelse af de elektriske installationer, dels for at



udelukke eller påvise en mulig brandårsag som en elektrisk fejl, dels fordi undersøgelsen af de elektriske installationer kan hjælpe brandårsagsundersøgeren med at finde og dokumentere arnestedets placering.

Dansk Politi anvender Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut (DBI), som i Danmark er det eneste institut, der har konsolideret viden om brandundersøgelser, og som leverer akkrediterede ydelser på området. DBI bidrager typisk med undersøgelse af de elektriske installationer for at udelukke eller påvise en mulig brandårsag som en elektrisk fejl. Derudover kan DBI på anmodning udarbejde specialerklæringer om f.eks. brandforsøg og brandteoretiske beregninger mv. på baggrund af de specialkompetencer og den specialviden, som er til stede i DBI.

I de brandsager, hvor der er mistanke om, at branden er antændt ved anvendelse af brændbare væsker, bliver der sikret brandprøver, som indsendes til Teknologisk Institut, der analyserer de sikrede brandprøver for tilstedeværelsen af brændbare væsker. Teknologisk Institut kan dog også levere andre analyser på området, f.eks. analyse af produkter, som mistænkes for at kunne selvantænde.

III. Resume af Rigspolitiets konklusioner

For så vidt angår kritikken af politiets efterforskning af brandsager har Rigspoliti-
et på baggrund af de gennemførte undersøgelser følgende hovedsynspunkter:

- Politiets brandårsagsefterforskere har både et teoretisk kendskab til og praktisk erfaring med både brandmønstre i gulv og "falske arnesteder" i forbindelse med overtænding.
- Politiets brandårsagsefterforskere har generelt et teoretisk vidensgrundlag, som er baseret på internationalt og anerkendt viden indenfor brandårsags-
efterforskning.
- Politiets brandårsagsefterforskere har desuden en solid praksiserfaring med arbejdet på brandstedet og tolkning af brandbilledet.



- Politiets arbejdsmetoder tager udgangspunkt i praksishåndbogen Nordisk Brandmanual, som umiddelbart vurderes at være en både tidssvarende og anvendelig guideline i den praktiske brandårsagsefterforskning. Rigspolitiet vil dog vende tilbage til dette punkt, når University of Strathclyde i Skotland er fremkommet med deres eksterne uafhængige review af manualen.
- Politiets brandårsagsefterforskere gennemgår en omfattende kompetenceudvikling af forskellig karakter i form af både interne og eksterne forløb. Selv om politiets brandårsagsefterforskere således efter Rigspolitiets opfattelse allerede i dag har et betydeligt kompetenceniveau, vil Rigspolitiet som led i det løbende arbejde med at styrke kvaliteten på det kriminaltekniske område fremover løfte indsatsen yderligere. Dette vil – på baggrund af en gennemført kortlægning af området – ske ved gøre kompetenceudviklingen til et mere struktureret, sammenhængende og dokumenteret forløb samt ved yderligere opkvalificering af bl.a. metodiske og analytiske kompetencer.
- Gennemgangen af udvalgte brandsager har vist, at de brandtekniske erklæringer grundlæggende er udarbejdet efter den fastlagte metode og har det nødvendige faglige niveau. Gennemgangen har samtidig vist, at der er behov for at arbejde videre med det allerede identificerede indsatsområde omkring styrkelse af de brandtekniske erklæringer, således at de fremstillingsmæssigt bliver lettere tilgængelige. Rigspolitiet vil således – som led i den løbende kvalitetsudvikling af området – indføre en model, hvor erklæringerne på en let tilgængelig måde viser, hvordan brandårsagsefterforskeren er kommet frem til sin konklusion, herunder hvilke overvejelser der er gjort undervejs i undersøgelsen.
- Samlet er det på denne baggrund Rigspolitiets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at dansk politi skulle have generelle metode- eller kompetencemæssige problemer med at gennemføre brandårsagsefterforskninger.



IV. De konkrete brandtekniske kritikpunkter

Side 9

IV.1. Den anvendte metode

Rigspolitiet har på baggrund af kritikken i medierne foretaget en intern vurdering af de metoder, som Rigspolitiets brandårsagsefterforskere anvender ved analyser af brandmønstre i gulve og analyser af arnesteder efter overtænding. Rigspolitiets vurdering er gengivet nedenfor under de enkelte kritikpunkter.

Rigspolitiet har endvidere iværksat en gennemgang af alle sager om overtrædelse af straffelovens §§ 180-182 oprettet i perioden 2010-2013 med henblik på at afdekke eventuelle forbedringsområder. Gennemgangen er suppleret med enkelte sager, som falder uden for den tidsmæssige afgrænsning, men som Rigspolitiet af andre grunde var opmærksomme på, f.eks. fordi de har været genstand for omtale i medierne. Gennemgangens resultat inddrages også i forbindelse med de enkelte kritikpunkter. Der er redegjort nærmere for gennemgangens resultat og afgrænsning i bilag 1.

Der er som nævnt tale om Rigspolitiets egen gennemgang af sagerne, og det vil derfor kunne anføres, at der ikke er tale om en uvildig vurdering af kvaliteten af politiets brandtekniske undersøgelser.

For at sikre en så bred og dækkende vurdering af de rejste spørgsmål som muligt har Rigspolitiet anmodet DBI om en faglig vurdering af de konkrete brandtekniske kritikpunkter i TV-udsendelsen "Brændte beviser". Anmodningen blev rettet til DBI, fordi DBI efter Rigspolitiets vurdering – som det eneste institut i Danmark – besidder tilstrækkelig konsolideret viden og kompetencer inden for disciplinen brandårsagsefterforskning til at udtale sig om de rejste spørgsmål. DBI er således godkendt af Videnskabsministeriet som "Godkendt Teknologisk Institut" (GST-institut) indenfor brandområdet.

DBI har endvidere betydelig praktisk erfaring med konkrete brandefterforskninger. Dansk politi samarbejder som nævnt ovenfor med DBI om blandt andet me-



todeudvikling, ligesom DBI yder bistand til politiet i konkrete brandefterforskninger.

Side 10

DBI har derfor til en vis grad selv været involveret i den efterforskningsmæssige indsats, som kritiseres, og Rigspolitiet har derfor – for at tillige at få en vurdering af dansk politis metoder inden for brandefterforskning fra en helt uafhængig instans – også anmodet University of Strathclyde i Glasgow om at gennemføre et eksternt, uafhængigt review af Nordisk Brandmanual med henblik på at vurdere, om manualen lever op til ”best practice”. Manualen er blevet oversat til engelsk, og der vil gå noget tid med selve gennemgangen og vurderingen af manualen. Universitetets vurdering kan derfor ikke nå at blive medtaget i denne udtalelse, men Rigspolitiet vil vende tilbage, når den foreligger.

IV.2. Brandmønstre i gulve

IV.2.1. Kritikken i medierne

Der er i medierne rejst konkret kritik vedrørende dansk politis metode ved vurderingen af brandmønstre i gulve. Kritikken vedrører spørgsmålet om, hvorvidt dansk politi fejlagtigt skulle anse spor af koncentrerede nedbrændinger i gulve som bevis for, at en brand skulle være antændt ved brug af brændbare væsker. Synspunktet er således, at politiet generelt fejlfortolker brandspor, og at der derfor er en risiko for, at politiet kommer til forkerte konklusioner om brandens arnested og årsag.

I TV-udsendelsen ”Brændte beviser”, bragt på DR den 5. marts 2014, gennemførte seniorforsker ved Aalborg Universitet Lars S. Sørensen således et brandforsøg for at sandsynliggøre, at de i erklæringen nævnte nedbrændinger i et gulv i en konkret straffesag ikke kunne skyldes brændbare væsker. I udsendelsen gennemførte den amerikanske brandekspert John Lentini ligeledes et brandforsøg for at påvise, at brændbare væsker som antændes, fordamper hurtigt og kun svider gul-



vet uden at efterlade nedbrændinger. I forsøget, hvor der efter det oplyste blev anvendt motorbenzin, gik ilden således ud efter 45 sekunder og uden at efterlade nedbrændinger i gulvmaterialet.

Disse forsøg blev i udsendelsen anvendt som dokumentation for, at der ikke kan opstå nedbrændinger og brandmønstre ved udhælding og antænding af brændbare væsker og således brugt til at så tvivl om politiets konklusioner i en konkret straffesag.

IV.2.2. Rigspolitiets vurdering

I anledning af den rejste kritik kan Rigspolitiet indledningsvis oplyse, at politiets brandårsagsefterforskere ved vurderingen af et brandsted med nedbrændinger er fuldt ud opmærksom på de problemstillinger, som rejses i udsendelsen.

Det er således grundlæggende viden inden for brandefterforskning, at antænding af brændbare væsker under visse omstændigheder alene vil føre til en hurtig brand, som ikke efterlader nedbrændinger i gulvmaterialet. Det er imidlertid også almen viden på området, at antænding af brændbare væsker under andre omstændigheder vil kunne føre til koncentrerede nedbrændinger i gulvmaterialet.

Politiets brandstedsundersøgelse i relation til koncentrerede nedbrændinger i gulve tager udgangspunkt i metodebeskrivelsen i Nordisk Brandmanual herom. Dansk politis metode baserer sig bl.a. på følgende beskrivelser i den kriminaltekniske litteratur vedrørende spor efter brændbare væsker:

Kirks Fire Investigation, 7. edition, side 111-112: ” When there are cracks or crevices, localized burning can take place for longer periods of time, inducing localized charring of the floor at the joints and seams, as illustrated in figure 4-13a, If extra ventilation can then be drawn through these cracks, severe but localized floor damage can result, as shown in figure 4-13c.”



”Holes in floors may be caused by glowing combustion, radiation, or an ignitable liquid. The surface below a liquid remains cool (or at least below the boiling point of the liquid) until the liquid is consumed. Holes in the floor from burning ignitable liquids may result when the ignitable liquid has soaked into the floor or accumulated below the floor level. Evidence other than the hole or its shape is necessary to confirm the cause of a given pattern.”

Som det fremgår, kan der under visse omstændigheder opstå koncentrerede nedbrændinger i gulve ved antænding af brændbare væsker, mens dette under andre omstændigheder ikke vil være tilfældet.

Det er generelt Rigspolitiets brandårsagsefterforskeres erfaring, at hvis der er brændbar væske til stede, udvikler branden sig hurtigt op efter, men der kan også ske nedbrændinger i underlaget, f.eks. på gulvet i det område, hvor væsken er hældt ud. Det skyldes bl.a., at dampene fra væsken brænder umiddelbart over væsken og derved forbliver tæt ned mod stedet så længe, der er brændbare dampe til stede. Det giver en varmpåvirkning ned mod væsken og underlaget/gulvet under væsken i det afgrænsede område.

Gulvbelægningen, ventilationsforhold og andre materialer, f.eks. senge, som står over eller tæt ved et område, hvor der er antændt brændbar væske, har også indflydelse på brandens udvikling og omfanget af brandmønster, herunder nedbrændinger i gulve. Gulvtæpper af kunststof, plasticdele, flamingo samt madrasser og hynder af skumgummi kan give et falsk indtryk, idet de ved varmpåvirkning kan smelte ned og brænde i meget afgrænsede områder, uden der har været brændbare væsker tilstede (plastic og skumgummi er egentlig brændbare væsker i fast form).

Som det fremgår af Kirks Fire Investigation kan en del af væsken også være opsuget i underlaget. Det kan betyde, at når de frie væsker er brændt væk, kan de faste materialer virke som væge for den resterende væske, således at ilden kan



arbejde videre i underlaget næret af gasser fra de faste materialer og dampene fra den resterende væske.

Side 13

Vurderingen af nedbrændinger kompliceres endvidere af, at løst halm og savsmuld/høvlspåner i en vis mængde også kan give koncentrerede indbrændinger, der ligner en væskebrand.

Ved efterforskningen af, om en koncentreret nedbrænding i et gulv skyldes antændelse af brændbare væsker, indgår i sagens natur også, om der kan fremfindes spor efter sådanne væsker, jf. afsnittet nedenfor om brandprøver.

Rigspolitiet er som det fremgår langt hen ad vejen enig i de brandtekniske synspunkter, som er blevet fremført i medierne, herunder i TV-udsendelsen "Brændte beviser".

Efter Rigspolitiets opfattelse er problemstillingen imidlertid mere kompleks, end den bliver fremstillet i medierne. Som det fremgår ovenfor, kan koncentrerede nedbrændinger således under nogle omstændigheder fremkomme som følge af antænding af brændbare væsker, mens antænding af brændbare væsker under andre omstændigheder ikke vil efterlade sådanne nedbrændinger. Koncentrerede nedbrændinger kan endvidere opstå af andre grunde end antænding af brændbare væsker, f.eks. fordi der ligger løst halm eller savsmuld på gulvet.

Rigspolitiets brandårsagsefterforskere er fuldt ud bekendt med teorierne om brandmønstre i gulve efter udhælding og antænding af brændbare væsker og som det fremgår ovenfor tager politiets brandefterforskningsmæssige metode højde for de særlige vanskeligheder, som området indebærer.

Rigspolitiets brandefterforskere har endvidere en omfattende praktisk erfaring med aflæsning af sådanne spor, herunder også hvilken betydning gulvbelægningen og andre tilstedeværende materialer kan have.



Som nævnt ovenfor har Rigspolitiet til brug for denne udtalelse gennemgået en række sager om overtrædelse af straffelovens §§ 180-182, hvor Rigspolitiets brandårsagsefterforskere har afgivet brandtekniske erklæringer.

Det er væsentligt at fremhæve, at gennemgangen generelt viser, at brandårsagen relativt sjældent er et tema i retten. I mere end halvdelen af sagerne erkender den tiltalte således i et eller andet omfang at have forårsaget branden. Herudover har brandårsagen i ca. en fjerdedel af sagerne været uomtvistet, og temaet i retten alene været, om den/de tiltalte er rette gerningsperson(er), og der har foruden den brandtekniske erklæring været andre stærke beviser i sagerne, f.eks. vidneforklaringer, herunder forklaringer fra medgerningsmænd, tiltaltes egen forklaring, videooptagelser, elektronisk kommunikation mellem tiltalte og andre, teleoplysninger om tiltaltes færden, dna-spor, fingeraftryk, brandskader på tiltalte og lignende.

Rigspolitiets gennemgang har været koncentreret om de sidste 30 sager, herunder 18 sager med brandårsagen som bevistema. Disse sager er blevet gennemgået af Nationalt Kriminalteknisk Center (NKC) sammen med en jurist, og på baggrund af gennemgangen er 11 sager blevet udtaget til en grundigere kvalitetsmæssig og metodisk gennemgang med henblik på at identificere eventuelle forbedringsområder i forhold til den praktiske brandårsagsefterforskning og udarbejdelsen af brandtekniske erklæringer.

I relation til brandmønstre og nedbrændinger i gulve viste sagsgennemgangen, at brandårsagsefterforskerne også i praksis tager afsæt i det teoretiske fundament og anvender de beskrevne procedurer i Nordisk Brandmanual. Det vurderes, at brandårsagsefterforskerne er opmærksomme på relevante forhold vedrørende brandmønstre og nedbrændinger i gulve, herunder også, at brandspor i gulve kan skyldes andre forhold end brændbar væske. På baggrund af gennemgangen vurderes brandårsagsefterforskerne at kunne skelne mellem brandspor efter væsker og brandspor opstået af andre årsager.



Der er således efter Rigspolitiets opfattelse ikke grundlag for at antage, at dansk politi skulle have et generelt metodeproblem knyttet til vurderingen af koncentrerede nedbrændinger i gulvmaterialer.

Selv om der således efter Rigspolitiets opfattelse ikke er grundlag for den rejste kritik vedrørende dansk politis metode til at vurdere koncentrerede nedbrændinger, har gennemgangen vist, at der er behov for at arbejde metodemæssigt med spørgsmålet om negative brandprøver, jf. nedenfor om brandprøver.

IV.2.3. DBI's udtalelse

Rigspolitiet har som nævnt anmodet DBI om en udtalelse vedrørende de rejste spørgsmål om koncentrerede nedbrændinger i gulve.

DBI har i sin udtalelse af 25. juni 2014, der er vedlagt som bilag 2, bl.a. anført, at der ikke altid vil kunne opstå koncentrerede nedbrændinger på gulve ved udhælding og antænding af brændbare væsker. DBI bemærker i den forbindelse, at brandundersøgelser er et meget komplekst område, og at der er mange faktorer, der har indflydelse på, om der fremkommer deciderede nedbrændinger i gulve, herunder gulvbelægningens type, tilstand og densitet samt mængde og type af brændbar væske. Endvidere vil forholdet mellem mængden af brændbar væske og ilt have stor betydning, da brandforløbet er afhængig af den mængde ilt, der er til rådighed. Ved afbrænding af f.eks. benzin med ubegrænset ilt til rådighed vil benzinen hurtigt blive afbrændt og typisk, afhængig af gulvoverfladen, kun efterlade overfladiske "svidninger". Modsat hvis branden er ventilationskontrolleret, vil der ske en langsommere forbrænding, der kan medføre dybere brandskader i gulvet.

IV.3. Overtænding/falske arnesteder

IV.3.1. Kritikken i medierne



Der er i medierne endvidere rejst kritik af dansk politis metoder til at vurdere, om en brand reelt har flere arnesteder, hvilket i givet fald vil være et stærkt indicium for, at branden er påsat, eller om der er opstået såkaldte ”falske arnesteder”. ”Falske arnesteder” betegner den situation, at en brand breder sig på en sådan måde, at der – efter den oprindelige antænding – opstår en række sekundære brande forskellige steder i en bygning, som hver især efterlader spor som efter et arnested.

I TV-udsendelsen ”Brændte beviser” kritiserer seniorforsker Lars S. Sørensen således politiets viden om det brandtekniske fænomen ”overtænding” og anfører, at manglende viden herom kan føre til, at politiet generelt fejlfortolker brandbilledet og overser, at overtænding kan skabe sekundære arnesteder/”falske arnesteder”.

Det brandtekniske begreb ”overtænding” betegner det øjeblik, hvor alt brændbart materiale i rummet deltager i branden, jf. herved Kirks Fire Investigation side 56. Alt brændbart materiale i rummet har opnået antændelsestemperaturen, og branden er fuldt udviklet. Når overtænding forekommer, vil der således spontant kunne udbrude brande uden direkte kontakt med ild.

IV.3.2. Rigspolitiets vurdering

Begreberne ”overtænding” og ”sekundære arnesteder” er centrale elementer i brandårsagsefterforskernes arbejde og faglige metode, idet disse faktorer forekommer i næsten enhver brand, der undersøges af Rigspolitiets brandefterforskere.

Den anvendte metode indebærer, at brandårsagsefterforskerne indledningsvis arbejder med at finde brandens primære arnested, dvs. stedet hvor branden startede. Med udgangspunkt i dette skal den videre undersøgelse klarlægge brandforløbet fra brandens opståen til brandens slukning. Brandårsagen opklares ved en nøje undersøgelse af det primære arnested. Det er naturligvis afgørende, at årsagen til branden søges ved det primære arnested og ikke på sekundære (falske) arnesteder.



Det bemærkes imidlertid, at selv en nøje undersøgelse af det primære arnested ikke altid kan føre frem til en brandårsag, da alle beviser kan være bortbrændte.

Brandforløbet og identificeringen af primære og sekundære arnesteder foregår i vid udstrækning ved hjælp af brandbilledtolkning – altså at se og vurdere de spor, som branden selv efterlader ("brandens fingeraftryk"). Data indsamles og analyseres for at identificere det primære arnested. For brandårsagsefterforskeren foregår dette ved at betragte brandbilledet og gøre sig bekendt med taktiske oplysninger som f.eks. vidneforklaringer om brandens udvikling. På baggrund af de indsamlede og analyserede data identificeres et foreløbigt primært arnested. Samtidig identificeres brandforløbet og eventuelle sekundære arnesteder. Der er tale om en proces, hvor brandårsagsefterforskeren tester sine teorier eller hypoteser omkring arnestedets placering mod de taktiske oplysninger og brandbilledet (de indsamlede data).

Rigspolitiets brandårsagsefterforskere arbejder altid sammen mindst to og to, idet det giver god mulighed for at teste hinandens teorier og give modspil. Undersøgelser gennemføres også sammen med eksterne aktører på brandstedet, f.eks. DBI, således at forskellige faglige input kan testes mod hinanden.

Brandbilledtolkning er et område, der kræver stor erfaring. Der kan være mange faktorer, der gør, at en brand ikke udvikler sig, som man rent brandteoretisk måtte forvente. Derfor skal en god brandårsagsefterforsker have stor praktisk erfaring fra brandstederne og have god indsigt i emnerne brandfysik og branddynamik mv.

Den anførte metode med brandbilledtolkning mv. til at identificere tegn på overtænding og deraf følgende risici for sekundære arnesteder er almen anerkendt og er beskrevet i diverse lærebøger, jf. Kirks Fire Investigation side 76.

Det bemærkes dog, at brandårsagsefterforskning ikke er en eksakt videnskab, men i høj grad en tolkning og vurdering af sporene fra en brand med brandteoretisk



viden som grundlag. Der er tale om særdeles vanskelige efterforskninger, hvor der ikke nødvendigvis gives et ”matematisk korrekt” svar. Der vil derfor kunne forekomme forskelle i vurderingen af et brandsted beroende på forskelle i erfaring, arbejdsmetoder (teoretisk/praktisk) og den vægt, som brandårsagsefterforskeren selv tillægger sine delkonklusioner mv. Vurderingen af et brandsted vil altid i et vist omfang bero på et fagligt skøn på baggrund af tolkninger og vurderinger baseret på videnskabeligt dokumenteret teori og praksiserfaring.

Rigspolitiets kvalitetsmæssige og metodiske gennemgang af de konkrete sager har vist, at spørgsmålet om ”overtænding” og ”falske arnesteder” er indgået som et tema i langt de fleste erklæringer, og at brandårsagsefterforskerne i praksis har fulgt den fastlagte faglige metode.

Der er således efter Rigspolitiets opfattelse ikke grundlag for at antage, at dansk politi skulle have et generelt metodeproblem knyttet til vurderingen af sekundære (”falske”) arnesteder opstået som følge af overtænding.

Selv om der således efter Rigspolitiets opfattelse heller ikke på dette punkt er hold i den rejste kritik, har Rigspolitiets sagsgennemgang vist, at der fremadrettet er behov for at sikre, at den metodiske fremgangsmåde, herunder vedrørende brandbilledetolkning, beskrives tydeligere i den brandtekniske erklæring. Rigspolitiet vil således fremover sikre, at der arbejdes med en stærkere skriftlighed og tydeliggørelse af, hvordan brandårsagsefterforskeren er kommet frem til sin konklusion om brandens årsag.

IV.3.3. DBI's udtalelse

DBI har i sin udtalelse af 25. juni 2014, der er vedlagt som bilag 2, bl.a. anført, at begrebet falske arnesteder efter DBI's opfattelse er tilstrækkeligt belyst i Nordisk Brandmanual, og at der i manualen er en metodebeskrivelse til systematisk kontrol og afvisning af hypoteser.



Det er endvidere DBI's opfattelse, at Nordisk Brandmanual har en tilstrækkelig holistisk tilgang til fænomenet falske arnesteder, men for at opnå en fuld og indgående forståelse af emnet anbefaler DBI, at politiets brandårsagsefterforskere har en supplerende viden fra mere tilbunds gående faglitteratur, som der f.eks. er refereret til i brandmanualen.

IV.4. Brandprøver

IV.4.1. Kritikken i medierne

Der er i medierne endvidere rejst konkret kritik af politiets vurdering af, om der på et brandsted kan være udhældt og antændt brandbare væsker, selv om der ikke er sikret positive brandprøver i forbindelse med undersøgelsen.

Kritikken vedrører således den situation, at politiets brandårsagsefterforskere vurderer, at en brand er antændt ved brug af brændbare væsker, selv om det ikke har været muligt at finde spor af sådanne væsker i forbindelse med brandstedsundersøgelsen.

IV.4.2. Rigspolitiets vurdering

Rigspolitiet kan indledningsvis oplyse, at det er et almindeligt kendt fænomen ved brandårsagsundersøgelser, at der ved kraftig strålevarme og overtænding kan opstå brandspor med udtryk, der svarer til brandspor efter udhælding og antændelse af brændbar væske, og som derved umiddelbart indikerer et primært arnested. Det samlede brandbillede vil dog medføre, at der ikke sikres brandprøver af disse brandspor, idet der er tale om sekundære (falske) arnesteder. Herom henvises til afsnit IV.3.2. ovenfor.

Problemstillingen knytter sig således til den situation, hvor politiet har fundet det primære arnested og har en hypotese om, at branden er påsat ved antændelse af brændbar væske, men ikke finder spor heraf på arnestedet.



Politiets metode i sådanne situationer baserer sig bl.a. på følgende beskrivelser i Side 20

den kriminaltekniske litteratur:

Kirks Fire Investigation, 7. edition, John D. Dehaan, side 301-302: "In the final analysis it is always the experience of the investigator (backed by appropriate published experimental data) that determines what importance is to be made of such patterns. When indications are, that an ignitable liquid has been used, the prudent investigator will recover samples of the flooring and nearby associated debris for laboratory testing no matter what odors are present. Water-soluble flammable liquids such as methanol, acetone, og ethanol are diluted and may be washed away by the application of hose streams during suppression or debris removal."

Det er i forbindelse med eftersøgningen af spor af brændbare væsker væsentligt at være opmærksom på, at andre materialer kan efterlade spor, som minder om rester af brændbar væske:

Håndbok i brannetterforskning, Norsk Brannvernforening, side 200: "Når ulike typer plast, skumplast, gummimatter, gulvbelegg og lignende brenner, kan dette gi pyrolyseprodukter eller spor som i enkelte tilfeller kan mistolkes som brennbar væske. I slike tilfeller er det viktig å sikre en referanseprøve av det aktuelle produktet, helst fra det aktuelle stedet."

Det er politiets erfaring, at sikring af positive brandprøver ofte er meget vanskelig, idet prøvetagningen skal ske indenfor et ganske lille område og ofte indenfor ganske få centimeter. Har brandårsagsundersøgeren påvist et arnested, hvor spor konstateres, bør der sikres en brandprøve for om muligt at fastslå, om der er udhældt og antændt brændbar væske.

Hvis brandsporet er afsat som følge af eksempelvis skumfyld fra et møbel eller plastmateriale, vil analysen af den sikrede brandprøve være negativ for indhold af



brændbar væske, men dette udelukker ikke, at branden kan være påsat ved direkte antændelse af brændbart materiale, eksempelvis direkte antændelse af polstrede møbler eller andet brændbart materiale anbragt i møbler eller lignende. Analysen vil i dette tilfælde alene vise, at der ikke har været udhældt og antændt brændbar væske.

Brandskaderne efter en brand med brændbare væsker vil typisk være meget koncentreret i området omkring væskens placering. Hvis en brandprøve er sikret fra overflader, hvor andre materialer (f.eks. plast, skum, gulvbelægning og lignende) er smeltet/dryppet ned i forbindelse med branden, kan en analyse af den sikrede brandprøve imidlertid være negativ for indhold af brændbar væske, selv om dette er anvendt. Det samme gør sig gældende, når brandprøven er sikret et sted, hvor koncentrationen af væske ikke er tilstrækkelig (f.eks. fra kanten af en nedbrænding i gulvbrædder), når den anvendte væske er vandopløselig, og det kan være usikkert, om der kan sikres brandprøve med tilstrækkelig koncentration af den brændbare væske (f.eks. methanol, acetone, ethanol/sprit), samt når indholdet i den sikrede brandprøve i forbindelse med analysen overskygges af tilstedeværende pyrolysater, som stammer fra ufuldstændigt forbrændte kunststofprodukter.

Som det fremgår, er Rigspolitiets brandårsagsefterforskere fuldt ud opmærksomme på de særlige vanskeligheder, som knytter sig til påvisningen af spor af brændbare væsker.

Der er på den anden side efter Rigspolitiets opfattelse ikke grundlag for at udelukke, at der er anvendt brandbare væsker alene på grundlag af en negativ brandprøve. Det er imidlertid væsentligt, at konklusionen i den brandtekniske erklæring afspejler, at det ikke har været muligt at underbygge hypotesen om, at branden er påsat ved antændelse af brændbare væsker, ved fund af spor heraf.

Rigspolitiets gennemgang af sagerne viser, at der for at løfte den formidlingsmæssige kvalitet yderligere vurderes at være behov for mere nuancerede branderklæ-



ringer, hvor der i højere grad redegøres for, hvordan brandårsagsefterforskeren når frem til vurderingen, og hvilken bevismæssig vægt vurderingen kan tillægges. Dette er omfattet af det allerede iværksatte arbejde med indførelse af konklusionsskala mv., jf. nedenfor i afsnit VI.4.

Det samme gælder spørgsmålet om, hvilken betydning negative brandprøver skal have i erklæringen. Som nævnt ovenfor indebærer en negativ brandprøve – det vil sige en udtaget prøve, der ikke viser spor af brændbare væsker – i sagens natur ikke i sig selv, at branden ikke kan være påsat ved antændelse af brændbare væsker. Gennemgangen viste, at der i nogle tilfælde, hvor der ikke var sikret positive brandprøver, blev anvendt konklusionen ”påsat brand” alene på baggrund af brandbilledtolkningen og de taktiske oplysninger. I sådanne situationer vil det fremover – efter indførelsen af en ny konklusionsskala – blive direkte angivet, at erklæringen har en lavere grad af sikkerhed, end hvis der var blevet fundet spor af brændbare væsker.

Gennemgangen viste desuden, at der i forbindelse med mistanke om antændelse af branden ved brændbare væsker fremadrettet bør anvendes mere end en metode til at afdække muligheder for at detektere rester af brændbare væsker på et brandsted, herunder sikring af brandprøver, anvendelse af brandhunde og anvendelse af speciallys.

IV.3.5. Politiets anvendelse af computersimuleringsværktøjer

I TV-udsendelsen ”Brændte beviser” indgår endvidere brugen af computersimuleringsværktøjer som et tema.

Dansk politi har – i lighed med brandefterforskere i andre lande – hidtil været tilbageholdende med at anvende computersimuleringsværktøjer, da erfaringen har været, at resultatet af en computersimulering af en brand ikke har den bevismæssige vægt, som er nødvendig i straffesager. I praksis vil en computersimulering af



den samme brand således kunne resultere i vidt forskellige resultater, afhængig af de forudsætninger, der opstilles.

Side 23

Som led i den omfattende gennemgang af politiets brandefterforskningsmæssige metoder, som er gennemført på baggrund af den rejste kritik, har Rigspolitiet imidlertid fundet anledning til også at overveje, om der fremover kan være grund til at anvende computersimuleringer i videre omfang i dansk politi.

Rigspolitiet har derfor anmodet DBI om at udtale sig om, hvorvidt dansk politi i tilstrækkeligt omfang anvender computersimuleringsværktøjer til at dokumentere brandes forløb.

DBI anfører herom, at computersimuleringer efter DBI's vurdering ikke kan stå alene som bevis, men udelukkende kan benyttes til at underbygge teorier eller faktuelle forhold. Programmerne kan dog efter DBI's opfattelse med en kvalificeret bruger benyttes til at eftervise/modargumentere, hvorvidt teorier/hypoteser er fysisk mulige, og om et vidneudsagn er korrekt fortolket i forbindelse med en efterforskning. Der henvises i øvrigt til bilag 2.

Rigspolitiet overvejer på baggrund af udtalelsen fra DBI fremover i videre omfang at anvende computersimuleringsværktøjer i brandefterforskningsøjemed.

V. Generelt om politiets kompetencer og arbejdsmetoder i brandsager

Ovenfor i afsnit IV er taget stilling til nogle konkrete kritikpunkter vedrørende politiets brandefterforskning. På baggrund af den rejste kritik har Rigspolitiet fundet anledning til mere generelt at vurdere kvaliteten af politiets efterforskning af brandsager og kompetenceniveauet hos politiets brandefterforskere.

Rigspolitiet har i de senere år generelt arbejdet målrettet med at udvikle den faglige metode og at løfte kompetenceniveauet, både ved kompetenceudviklingstiltag og ved målrettet rekruttering af eksterne specialistkompetencer. Dette gælder også



på det kriminaltekniske område, som – både når det drejer sig om brandårsagsefterforskning og øvrige gerningsstedsundersøgelser – blandt andet som følge af den teknologiske udvikling undergår en rivende udvikling. I det følgende beskrives på denne baggrund tillige en række initiativer som er taget i de senere år med henblik på yderligere at hæve kvaliteten af politiets indsats på brandområdet.

V.1. Rigspolitiets brandårsagsefterforskeres uddannelsesmæssige baggrund

Rigspolitiet, NKC, råder for tiden over 18 specialister i brandårsagsefterforskning, som politikredsene rekvirerer til gerningsstedsundersøgelserne i alle sager, hvor der er mistanke om brandstiftelse efter straffelovens § 180, mere kvalificerede tilfælde af brandstiftelse efter straffelovens § 181 og øvrige sager med indebrændte personer.

Specialisterne er rekrutteret fra politikredsene og har en politimæssig grunduddannelse. De gennemgår herefter en supplerende teoretisk og praktisk uddannelse som kriminalteknikere med brandårsagsefterforskning som speciale. I den forbindelse gennemgår de pågældende en række specialkurser over en årrække, ligesom der dagligt sker sidemandsoplæring fra mere erfarne kolleger, bl.a. i forbindelse med undersøgelser af brandsteder.

Endvidere har over halvdelen af brandårsagsefterforskerne gennemført kurser på University of Edinburg vedrørende "Fire Science" og "Fire Investigation" og to brandårsagsefterforskere har derudover gennemført diplomuddannelse under Forensics Science Society på University of Strathclyde i Glasgow.

Brandårsagsefterforskerne deltager endvidere i årlige obligatoriske vedligeholdelseskurser i Sverige, hvor de træner evnen til at sammenholde brandbillede, brandteori og de faktiske forhold på brandsteder. Der er tale om en række fuldskalaøvelser, som ofte er inspireret af virkelige sager. Brandene slukkes først efter overtænding, så brandårsagsefterforskerne kan træne deres evne til at skelne mellem primære arnesteder og sekundære (falske) arnesteder.



De mest erfarne brandårsagsefterforskere deltager desuden løbende i internationale kurser og seminarer, ligesom brandårsagsefterforskerne deltager aktivt i internationalt politisamarbejde med andre brandårsagsefterforskere via det nordiske politisamarbejde og EU.

I januar 2012 iværksatte Rigspolitiet et omfattende analysearbejde med henblik på at vurdere mulighederne for at optimere organiseringen af de politimæssige kerneopgaver og arbejdsprocesserne. Analyserne omfattede også kriminalteknik, og som led i udmøntningen af politianalysernes mange anbefalinger blev der i 2013 udarbejdet en national strategi for politiets kriminaltekniske indsats for 2013-15. Kontinuerlig kvalitets- og metodeudvikling samt relevant og målrettet kompetenceudvikling var blandt de særlige fokusområder for denne indsats.

I juni 2013 blev Rigspolitiet kontaktet første gang af DR i forbindelse med, at DR ønskede oplysninger til brug for TV-udsendelsen "Brændte beviser". Dette satte yderligere skub i overvejelserne om, hvordan den nationale strategi skulle udmøntes på området for kriminalteknik, bl.a. på uddannelsesområdet, hvor der i dag eksisterer en lang række uddannelser og kompetenceudviklingsaktiviteter, men hvor der er behov for en forbedret systematik omkring uddannelsesprogrammet og en forbedret dokumentation af brandårsagsefterforskernes færdigheder.

I august 2013 iværksatte Rigspolitiet en kortlægning og analyse af de kriminaltekniske brandårsagsefterforskernes uddannelse og dokumentation af deres færdigheder. Arbejdsgruppen, der afgav rapport i januar 2014, konkluderede bl.a., at de kriminaltekniske brandårsagsefterforskere har en meget bred og faglig uddannelse, der på mange måder er beskrevet og struktureret. Uddannelserne er fagligt funderede, men brandårsagsefterforskernes kompetencer kan styrkes yderligere i relation til den teoretiske og metodiske tilgang til selve efterforskningen af brandstedet og den efterfølgende dokumentation i form af de brandtekniske erklæringer.



Der blev tillige konstateret et kompetencebehov i forhold til at kommunikere og præsentere undersøgelser i retten.

Side 26

Rigspolitiet har på denne baggrund besluttet at styrke uddannelsen af politiets brandårsagsefterforskere, således at uddannelsesforløbet bliver sat ind i en mere systematisk og dokumenterbar ramme. Det nye uddannelsesforløb vil blive iværksat trinvist i løbet af 2014.

VI. Kontinuerlig metode- og kvalitetsudvikling

VI.1. Indførsel af brandhunde

I 2013 besluttede Rigspolitiet at indføre brandhunde i dansk politis brandårsagsefterforskning med henblik på at finde de bedst egnede steder at tage brandprøver, som kan sendes til nærmere analyse på Teknologisk Institut. Beslutningen om brandhunde blev truffet, fordi erfaringer fra udlandet og dansk politis erfaringer med lånte brandhunde fra norsk politi havde vist, at brandprøver sikret ved anvendelse af brandhunde i markant højere grad testes positive for brændbare væsker end prøver, der alene er sikret af en brandårsagsefterforsker. Der er pr. 1. august 2014 ansat to hundeførere, som i et tæt samarbejde med Politihundetjenesten og norsk politi vil påbegynde uddannelse og træning i arbejdet på brandsteder.

VI.2. Samarbejde med eksterne institutter mv.

I 2013 gik Rigspolitiet desuden i gang med at afdække mulighederne for et tættere forskningssamarbejde med universiteter og andre institutter med henblik på en generel styrkelse af den faglige metodeudvikling bl.a. på det brandtekniske område.

VI.3. Rekruttering af nye kompetencer

Der er også sket tilførsel af nye kompetencer, idet Rigspolitiet som led i udmøntningen af den nationale strategi for 2013-15 på det kriminaltekniske område har rekrutteret en brandteknisk specialist med ingeniørbaggrund og stor erfaring med



brandårsagsefterforskning. Den pågældende, som blev ansat den 1. juni 2014, skal bidrage til den løbende kvalitets- og metodeudvikling og bistå brandårsagsefterforskerne i særligt komplicerede brandsager.

Side 27

VI.4. Ny konklusionsskala i de brandtekniske erklæringer

Brandårsagsefterforskerne udfærdiger brandtekniske erklæringer til brug for efterforskningen, den juridiske vurdering af sagen og som bevis i en eventuel straffesag ved domstolene.

En brandteknisk erklæring er en gennemgang af de faktiske forhold på gerningsstedet foretaget ved hjælp af rapporter, fotos, videobånd, skitser, diagrammer og analyser mv. En brandteknisk erklæring forholder sig alene til spørgsmålet om muligt arnested og mulig brandårsag. Erklæringen forholder sig derimod ikke til, om branden er antændt forsætligt eller uagtsomt, eller hvem der kan have antændt branden. Disse forhold må afklares gennem politikredsens efterforskning. I en eventuel efterfølgende straffesag vil Rigspolitiets brandtekniske erklæring således alene indgå som et element i den samlede beviskæde.

I Nordisk Brandmanual er der fastsat nærmere krav til erklæringernes opbygning, dokumentation og kvalitetssikring.

I de brandtekniske erklæringer præsenteres læseren først for konklusionen og derefter redegørelsen for konklusionens baggrund. Sidst i erklæringen er der en sammenfatning af den tekniske undersøgelse og en vurdering af hele undersøgelsen, hvor alle oplysninger – både taktiske og tekniske oplysninger – anvendes til at vurdere undersøgelsens resultat.

Erklæringen skal som minimum indeholde en nærmere redegørelse om følgende elementer:

- Generelle oplysninger (gerningssted og gerningstidspunkt mv.)
- Konklusion (resultatet af den tekniske undersøgelse)



- Taktiske oplysninger (bruges som grundlag for den tekniske undersøgelse)
- Gerningsstedets tilstand
- Evt. omkomne personer
- Gerningsstedsbeskrivelse.
- Gerningsstedsundersøgelse
- Sikrede effekter og undersøgelse af disse
- Sammenfatning og vurdering

Erklæringens konklusioner skal altid begrundes. Konklusionen er resultatet af undersøgelsen og omfatter alle relevante aspekter ved undersøgelsen. Hvis undersøgelsen ikke kan frembringe en faktisk beviselig konklusion, redegør sagsbehandleren for sagen og fundene gjort ved undersøgelsen samt vurderer, hvad der kan lægges til grund på baggrund af disse fund.

Der skal i overensstemmelse med Nordisk Brandmanual altid udføres teknisk/faglig kontrol af erklæringens indhold. Kontrollen skal udføres af en person, som har kompetence inden for teknisk brandårsagsefterforskning, og som har en vis afstand til den konkrete undersøgelse. Kontrollen omfatter alle elementer i forbindelse med gerningsstedsundersøgelsen, herunder brug af eksterne sagkyndige, beregninger, vurderinger, konklusioner og sprog (læsbarheden). Den person, som udfører kontrollen, underskriver også erklæringen.

Rigspolitiet har som tidligere nævnt besluttet at styrke kvaliteten af de brandtekniske erklæringer yderligere ved at indføre en konklusionsskala med henblik på at give mere præcise og nuancerede indtryk af den bevismæssige styrke. Den forbedrede konklusionsskala vil understøtte, at brandefterforskerne stiller relevante spørgsmål til egne konklusioner, ligesom den i højere grad vil vise, hvordan brandårsagsefterforskeren er kommet frem til sin konklusion. Udviklingen af konklusionsskalaen er i sin afsluttende fase og vil i løbet af 2014 blive sendt i høring hos politikredsene og Rigsadvokaten.



VI.5. Rigspolitiets samarbejde med andre lande om brandefterforskning

På europæisk plan er der taget en række initiativer som følge af de stigende kvalitetskrav inden for kriminalteknik. Det følger således af Rådets rammeafgørelse 2009/905/RIA af 30. november 2009 om akkreditering af leverandører af kriminaltekniske ydelser, at der i de kommende år skal ske akkreditering af flere kriminaltekniske ekspertiseområder. Danmark har allerede opfyldt kravene i Rådets rammeafgørelse, der omfatter laboratorieundersøgelser vedrørende sporfremkaldelse, herunder DNA og fingeraftryk.

På gerningsstedsområdet, som indbefatter undersøgelse af brandsteder, har NKC i forhold til øvrige europæiske og globale kvalitets- og standardiseringsarbejder deltaget i arbejdsgruppen, som har udfærdiget European Accreditation guidelinen "EA-5/03: Guidance for the implementation of ISO/IEC 17020 in the Field of Crime Scene Examination", samt repræsenteret Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), Scene of Crime Working Group, med hensyn til udfærdigelse af ny global ILAC guideline G19 gældende ISO/IEC 17020 og ISO/IEC 17025 akkrediteringsstandardernes anvendelse på det kriminaltekniske og retsvidenskabelige område. Guidelinen udkommer i efteråret 2014.

Yderligere på gerningsstedsområdet og som følge af "European Forensic Science Area 2020" indgår NKC som medlem i CEN TC 419 WI001 i det igangværende europæiske standardiseringsarbejde, som har til formål at etablere en europæisk CEN standard for politi- og kriminaltekniske gerningsstedsundersøgelser. Dette standardiseringsarbejde blev påbegyndt i 2013 og vil fortsætte til 2016.

Der pågår endvidere et omfattende arbejde i European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). Danmark er repræsenteret i ekspertgruppen, som har ansvaret for udarbejdelsen af en europæisk best practice manual for efterforskning af brandårsager. Den europæiske brandmanual vil tage udgangspunkt i den nordiske brandmanual, men manualen vil på europæisk plan blive justeret i forhold til ny viden og nye kvalitetsstandarder. Det vil herefter de være op til de enkelte lande at



vurdere, hvorvidt og i hvilket omfang der skal ske tilslutning til den europæiske best practice manual som arbejdsgrundlag i det daglige arbejde med brandårsags- efterforskning.

Side 30

Rigspolitiet samarbejder desuden løbende med de øvrige europæiske lande i forhold til bl.a. udveksling af ny viden om brandefterforskning, best practice og metodeudvikling. Dette sker bl.a. gennem det europæiske samarbejde i det tidligere nævnte European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI) samt netværket European Network for Fire Investigation and Prevention (ENFIP).

